



*100-річному Ювілею
Гідрометеорологічної Служби
України присвячується*



ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ДРУГОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНОГО З'ЇЗДУ



Одеса, Україна

7-9 жовтня 2021 року



Український
гідрометеорологічний центр



Український
гідрометеорологічний
інститут



Гідрометеорологічний центр
Чорного та Азовського морів

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ДРУГИЙ ВСЕУКАЇНСЬКИЙ ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИЙ З'ЇЗД

7-9 жовтня 2021

Одеса, Україна

Тези доповідей

Одеса

Одеський державний екологічний університет

2021

УДК 551.46+551.5+556

T29

T29 Другий Всеукраїнський гідрометеорологічний з'їзд: тези доповідей.
Одеса: Одеський державний екологічний університет. 242 с.

ISBN 978-966-186-163-2

В збірнику представлено тези доповідей Другого Всеукраїнського гідрометеорологічного з'їзду, метою якого є обговорення основних наукових, прикладних та виробничих проблем у сфері гідрометеорологічної діяльності для забезпечення сталого економічного та соціального розвитку України в умовах зміни клімату.

Тексти надісланих тез доповідей редакцією не коригуються і друкуються в авторській редакції.

У к л а д а ч і:

*Грушевський О.М., к.геогр.н., доц., Докус А.О., к.геогр.н., ст.викл.,
Катинська І.В., к.геогр.н., ст. викл., Костюкевич Т.К., к.геогр.н., доц.,
Мирза К.Л., асп., Прокоф'єв О.М., к.геогр.н.,
П'ятакова В.Ф., асп., Хоменко І.А., к.геогр.н., доц.*

ISBN 978-966-186-163-2

© Одеський державний екологічний університет, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ "АГРОМЕТЕОРОЛОГІЯ ТА АГРОЕКОЛОГІЯ"	10
<i>Вольвач О.В., Ярмолинський О.Ю.</i> Агрокліматична оцінка біокліматичного потенціалу Вінницької області стосовно вирощування біоенергетичних культур.....	11
<i>Домбовська І.О., Жигайло О.Л.</i> Моделювання продуктивності озимої пшениці в умовах зрошення.....	13
<i>Кирнасівська Н.В., Колеснікова О.А.</i> Агрокліматична оцінка впливу типу і механічного складу ґрунтів на їх температуру у Вінницькій області.....	15
<i>Колосовська В.В.</i> Вплив змін клімату на умови формування урожаю гороху в Київській області.....	17
<i>Костюкєвич Т.К.</i> Перспективи вирощування сої в Україні за сучасних умов зміни клімату.....	19
<i>Ляшенко Г.В., Данілова Н.В., Толмачова А.В.</i> Методологічні підходи агрокліматичного забезпечення плодівництва і виноградарства в Україні.....	21
<i>Ляшенко Г.В., Данілова Н.В., Толмачова А.В.</i> Гідрометеорологічне забезпечення при розробці проектів землеустрою і ведення кадастру природних ресурсів на різному таксономічному рівні.....	23
<i>Польовий А.М.</i> Наукова школа «Моделювання продукційного процесу рослин: підсумки та перспективи розвитку».....	25
<i>Польовий А.М., Божко Л.Ю., Барсукова О.А., Адаменко Т.І.</i> Вплив підвищення концентрації CO ₂ в атмосфері на фотосинтетичну продуктивність посівів в умовах зміни клімату.....	28
<i>Рибченко Л.С., Савчук С.В.</i> Визначення фотосинтетично активної радіації за теплий період 1986-1995 рр. в Україні.....	30
<i>Шевченко О.Г., Сніжко С.І.</i> Особливості формування попиту на метеорологічну продукцію серед сільськогосподарських виробників у сучасних умовах.....	32
СЕКЦІЯ "ГІДРОЛОГІЯ ТА ГІДРОЕКОЛОГІЯ".....	34
<i>Батог С.В.</i> Методичні підходи еколого-гідрологічних досліджень урбанізованих водойм.....	35
<i>Білецька С.В., Осадча Н.М., Бончковський А.С.</i> Методика розрахунку балансу біогенних елементів ґрунту.....	37
<i>Большот Г.В., Гребінь В.В.</i> Вплив кліматичних змін на складові водного балансу басейну Сіверського Дінця у періоди низької водності.....	39
<i>Бурлуцька М.Е., Колесник А.В.</i> визначення та узагальнення коефіцієнтів варіації при розрахунках річного стоку на прикладі басейну р. Десна.....	41

<i>Вандюк Н.С., Самойленко Н.А.</i> Про необхідність відновлення повного комплексу спостережень за температурними показниками води на Дніпровських водосховищах в умовах змін клімату.....	43
<i>Гопцій М.В., Овчарук В.А.</i> Особливості сучасного внутрішньорічного розподілу водного стоку на річках Одеської області.....	45
<i>Гопцій М.В., Акіньшина К.О., Корніловська Д.В.</i> Моніторинг дат настання екстримальних гідрометеорологічних явищ в суббасейні Сіверського Дінця за багаторічний період.....	47
<i>Горбачова Л.О., Христюк Б.Ф., Шниг В.М., Гуда К.В.</i> Короткострокове прогнозування паводків на річках басейну Верхнього Дністра: методика, прогностична система та перші результати.....	49
<i>Горбачова Л.О.</i> Просторово-часові тенденції мінімального стоку річок Півдня України.....	51
<i>Горбачова Л.О., Христюк Б.Ф., Заболотня Т.О., Розлач В.О., Приходькіна В.С., Афтенюк О.О., Липкань О.А.</i> Розрахункові характеристики середньорічного стоку води та його внутрішньорічного розподілу в басейні річки Сіверський Донець.....	53
<i>Гриб О.М.</i> Методичні основи сучасних досліджень наповнення ставків і малих водосховищ з використанням архіву космічних знімків та онлайн-інструменту USGS Land Look (на прикладі басейну річки Великий Куяльник).....	55
<i>Довганенко Д.О., Шерстюк Н.П.</i> Можливості оцінки твердого стоку річок лісостепової та степової зони України з використанням матеріалів мультиспектральної зйомки земної поверхні.....	57
<i>Докус А.О., Шакірзанова Ж.Р.</i> Методика довгострокового прогнозування екстремальних характеристик весняного водопілля на річках басейну Південного Бугу та річок Причорномор'я.....	59
<i>Дубняк С.С.</i> Методологічні аспекти гідроморфологічних досліджень дніпровських водосховищ.....	61
<i>Забокрицька М.Р., Нетробчук І.М., Никонюк У.С.</i> Оцінка якості води річки Прип'яті від витоків до українсько-білоруського кордону.....	63
<i>Ковальчук Л.А., Осадча Н.М., Осадчий В.І.</i> Розділення значень фактичних концентрацій показників хімічного стану води на складові: фонові, антропогенні та обумовлені змінами клімату.....	65
<i>Корнілов М.В., Морозов В.М.</i> Застосування безпілотних літальних апаратів в гідроморфологічних дослідженнях дельти Дунаю.....	67
<i>Кущенко Л.В.</i> Нормування меженного стоку на річках Півдня України.....	69

<i>Лобода Н.С., Овчарук В.А, Шакірзанова Ж.Р.</i> Сучасні наукові досягнення Одеської школи теоретичної та прикладної гідрології....	71
<i>Лобода Н.С.</i> Гідроекологічні аспекти дослідження впливу змін клімату на водне господарство.....	73
<i>Мартинюк М.О., Овчарук В.А.</i> Обґрунтування параметрів розрахункової методики для визначення максимального стоку річок району басейну Вісли.....	75
<i>Мирза К.Л., Овчарук В.А.</i> Катастрофічні паводки в Криму влітку 2021 року.....	77
<i>Москаленко С.О.</i> Пікові максимуми дощових паводків на гірських річках басейну Дунаю в межах України.....	79
<i>Ободовський О.Г., Онишук В.В , Лук'янець О.І., Сніжко С.І., Гребінь В.В., Почаєвець О.О., Шевченко О.Г., Кривець О.О., Корогода Н.П., Купріков І.В., Корнієнко В.О.</i> Гідроекологічна оцінка та прогноз гідроенергетичного потенціалу річок України в умовах кліматичних змін.....	81
<i>Овчарук В.А., Шакірзанова Ж.Р., Гонцій М.В., Кічук Н.С., Куценко Л.В.</i> Екстремально високий та низький стік на річках Півдня України в сучасних кліматичних умовах.....	85
<i>Осипов В.В., Осадча Н.М.</i> Вплив водного стоку на формування навантаження поверхневих вод басейну Десни біогенними елементами.....	87
<i>Самойленко Н.А., Дубняк С.С.</i> Основні тенденції сучасних змін кліматичних факторів і стоку річок басейну Дністра.....	89
<i>Сарнавський С.П.</i> Історія формування мережі гідрологічних постів та гідрографічних досліджень на лівих притоках Середнього Дніпра	91
<i>Світличний О.О., П'яткова А.В.</i> Водна ерозія ґрунтів у Правобережному Лісостепу України.....	93
<i>Світличний О.О.</i> Довгостроковий прогноз зумовлених кліматом змін водної ерозії ґрунтів в рівнинній частині України.....	95
<i>Смирнова В.Г., Петросянц А.П.</i> Проблема вимірювання витрат води на річках у зимовий період.....	97
<i>Тимко О.С., Шакірзанова Ж.Р.</i> Методика розрахунку шарів опадів та поверхневого припливу води до Каховського водосховища.....	99
<i>Ухань О.О., Набиванець Ю.Б., Осадча Н.М., Лузовіцька Ю.А.</i> Ізотопна гідрологія: загальний огляд та розвиток мережі спостережень в Україні.....	101
<i>Хільчевський В.К., Гребінь В.В.</i> Проблеми верифікації гідрологічної інформації в Україні у ХХІ ст.....	103
<i>Христюк Б.Ф.</i> Прогнозування рівнів води в Кілійському рукаві в сучасних умовах водності Дунаю.....	105

Шакірманова Ж.Р., Медведєва Ю.С., Романова Є.О., Станко М.І. Сучасні методи та технології гідрометеорологічних досліджень Придунайських водойм для забезпечення сталого водокористування в умовах зміни клімату.....	107
Шакірманова Ж.Р., Погорелова М.П., Мостій А.С., Блага А.О., Стратійчук О.В. Методика прогнозування сезонного меженного стоку річок Півдня України для забезпечення сталого водокористування.....	109
СЕКЦІЯ "КЛІМАТОЛОГІЯ"	111
Martazinova V.F. Analysis of the History of Meteorological Reports in the UkrHMI and the Hydrometeorological Service of Ukraine.....	112
Martazinova V.F., Shcheglov A.A. Climatic Features of Drought on the Territory of Ukraine.....	112
Prokofiev O., Goptsiy M. Dynamics of the Temperature Regime of the Antarctic Peninsula.....	113
Sumak K. Analysis of Spatial-Temporal Distribution of Fire Weather Index from 1990 to 2020 in Belarus.....	115
Timofeyev V., Mazepa O., Grebeniuk O. Current Climate and Seasonal Predictability Potential for the Antarctic Peninsula Region (to the 25th Anniversary of the Academic Vernadsky Station).....	117
Аксюк О.М., Ланишин В.П., Гончаренко Г.А. Атлас снігових лавин Українських Карпат.....	119
Бурнаєв О.М., Смичок В.Д., Качуровська В.В. Вплив глобальних кліматичних змін на вітроенергетичний потенціал України.....	121
Вишневський В.І. Кліматичні особливості Українських Карпат.....	124
Волошина О.В., Родінова І.О. Необхідність врахування регіональної зміни клімату при обслуговуванні авіації на прикладі АМСЦ Херсон	126
Куций А.В., Доніч О.А. Зміни температури повітря та режиму опадів в Україні за останні 30 років на прикладі нових кліматичних норм.....	128
Митник Т.Г., Манукало В.О., Дубровіна О.В. Аналіз змінювання кліматологічних стандартних норм окремих метеорологічних величин за періоди 1991-2020 рр. та 1961-1990 рр.....	131
Осадчий В.І., Ошурок Д.О., Скриник О.Я. Електронний атлас вітрових ресурсів України: базовий компонент для створення кліматичного сервісу.....	133
Писаренко Л.А., Краковська С.В. Вплив часткового знеліснення на режим зволоження території України.....	135
Пясецька С.І. Аналіз відхилень середньої кількості випадків відкладень ожеледі на території України протягом стандартних кліматологічних норм 1961-1990 та 1991-2020 рр.....	137
Серга Е.М., Хохлов В.М., Серга І.М. Регіональні процеси взаємодії атмосфери й океану у Північній Атлантиці.....	139

СЕКЦІЯ "МЕТЕОРОЛОГІЯ".....	141
<i>Агайар Е.В.</i> Сучасні підходи до спеціалізованих прогнозів погоди....	142
<i>Аксюк О.М.</i> Інформаційно-аналітична система «Стратиграфія та фізико-механічні властивості снігового покриву».....	144
<i>Балабух В.О., Орещенко А.В., Ягодинець С.М.</i> Надзвичайна пожежна небезпека за умов погоди у вересні-жовтні 2020 р у Луганській області: причини та наслідки.....	147
<i>Балабух В.О.</i> Ефективність врахування кількості опадів та швидкості вітру при оцінці природної пожежної небезпеки за метеорологічними умовами.....	149
<i>Балабух В.О.</i> Вплив водно-фізичних властивостей ґрунтів та диференційованої кількості опадів на природну пожежну небезпеку за метеорологічними умовами.....	151
<i>Большаков В.Н., Ситов В.Н., Мартинюк М.О., Соколов Е.В.</i> Простий метод визначення прозорості атмосфери.....	153
<i>Волошин В.Г., Степаненко С.М., Куришина В.Ю.</i> Визначення швидкості вітру на верхній межі граничного шару за даними приземних метеорологічних спостережень.....	155
<i>Грушевський О.М., Мансарлійський В.Ф., Міщенко Н.М., Яцишен А.О.</i> Про спосіб адаптації прогнозу туману до місцевих умов	157
<i>Густенко О.С., Хоменко І.А.</i> Умови утворення туманів і суцільної низької хмарності аеропорту Одеса.....	159
<i>Доніч О.А.</i> Метеорологічна вразливість території України у 2010-2019 рр. за матеріалами центральної геофізичної обсерваторії імені Бориса Срезневського.....	161
<i>Заболотна О., Кривобок О., Кривошеїн О.</i> Моніторинг кількості опадів за супутниковими даними для території України.....	164
<i>Козленко Т.В., Комісар К.М.</i> Особливості прогнозування метеорологічних умов забруднення атмосферного повітря на значній території.....	166
<i>Коман М.М.</i> Можливість використання системи грозопеленгації для виявлення граду.....	168
<i>Міщенко Н.М., Мансарлійський В.Ф., Грушевський О.М.</i> Визначення інформативності індексу <i>SARE</i> з урахуванням часової еволюції енергії нестійкості атмосфери при формуванні конвективних штормів	170
<i>Надточій Л.М., Дворецька І.В., Баштаннік М.П.</i> вплив метеорологічних характеристик на рівні забруднення атмосферного повітря діоксидом азоту в містах України.....	172
<i>Недострелова Л.В., Чумаченко В.В., Чаленко В.В.</i> Сучасні тенденції у формуванні небезпечних явищ на Півдні України.....	174
<i>Олійник Р.В., Костирко І.О., Карєвіна К.В.</i> Просторово-часове прогнозування суховію на основі Гаусового процесу.....	176

Савенець М.В. Особливості отримання та препроцесингу оперативних даних супутника Sentinel-5P для оцінки стану якості атмосферного повітря в Україні.....	178
Семенова І.Г. Щодо інформативності індексу пожежонебезпечної погоди FWI в умовах України.....	180
Семенова І.Г., Мансарлійський В.Ф., Міщенко Н.М. Оцінка пожежної небезпеки погодних умов в період лісових пожеж в Чорнобильській зоні у квітні 2020 р.....	182
Семергей-Чумаченко А.Б. Авіаційний наукастинг.....	184
Федонюк В.В., Федонюк М.А., Костів О.Т. Перспективи удосконалення системи моніторингу атмосферних опадів (на прикладі Волинської області).....	186
Хомутовська А.Г., Грушевський О.М. Прогнозування суперкоміркових штормів з використання фактичних і прогностичних даних.....	188
Шидловська Л.І., Катеруша О.В., Катеруша Г.П. Дослідження хвиль тепла у Закарпатті.....	190
Шпиг В.М., Будає І.В., Гуда К.В. Моделювання сильних опадів у басейні р. Дністер.....	192
Щеглов О.А., Повшик Т.А., Судика Є.О. Ідентифікація посушливих явищ на території України за даними з добовою часовою роздільною здатністю.....	194
СЕКЦІЯ "ОКЕАНОЛОГІЯ"	196
Андріанова О.Р., Белевич Р.Р., Батирев О.А. Довгострокові коливання гідрометеорологічних параметрів Чорного моря та зміни в береговій зоні.....	197
Большаков В.Н. Простий спосіб регулювання солоності Куяльницького лиману.....	199
Ель Хадрі Ю., Берлінський М.А., Сліже М.О. Кліматичні зміни в Чорноморському регіоні наприкінці ХХ - початку ХХІ століття.....	201
Ільїн Ю.П., Войцехович О.В., Лаптев Г.В. Морські дослідження українського гідрометеорологічного інституту у ХХІ сторіччі.....	203
Морозов В.М., Корнілов М.В. Експедиційні дослідження північно-західного району Чорного моря: минуле, сьогодення та майбутнє....	205
Тучковенко Ю.С., Кушнір Д.В., Гаврилюк Р.В. Розробка складових національної системи морських прогнозів.....	207
Тучковенко Ю.С., Хохлов В.М., Лобода Н.С. Оцінка впливу зміни клімату на складові прісного водного балансу лиманів північно-західного Причорномор'я.....	209
Шевчук С.А., Вишневецький В.І. Коливання рівня води в Одеській затоці наприкінці ХХ та на початку ХХІ століть.....	212

СЕКЦІЯ "ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНА ОСВІТА І ПРАКТИКА"...	214
<i>O.Prokofiev, E.Sierha, L.Nedostrelova, Y. El Hadri</i> Competence Approach in Training Climatology Specialists.....	215
<i>Агайар Е.В., Семергей-Чумаченко А.Б., Мішенко Н.М., Нажмудінова О.М.</i> Проблематика підготовки фахівців з метеорологічних прогнозів.....	217
<i>Бірюков О.В., Зубкович С.О.</i> Фахова гідрометеорологічна освіти в Україні.....	219
<i>Великий І.Г., Нагорний Є.С.</i> Підвищення ефективності гідрометеорологічної діяльності за рахунок модернізації та переоснащення матеріально-технічної бази.....	221
<i>Гринчак В.В., Куркуріна О.С.</i> Популяризація роботи Дніпропетровського РЦГМ у медіа-просторі.....	223
<i>Корнус А.О., Данильченко О.С., Корнус О.Г., Клок С.В.</i> Використання інтерактивних методів навчання при викладанні дисциплін «Метеорологія та кліматологія» і «Гідрологія» для студентів географічних спеціальностей.....	225
<i>Лебедєва Н.В., Глєбова О.В., Горобинська Т.Ю.</i> Проблемні питання розвитку гідрометеорологічного обслуговування.....	227
<i>Ліпінський В.М.</i> Державній гідрометеорологічній службі України – 100 років.....	231
<i>Манукало В.О., Гальперіна Т.О., Ковальська Л.Г., Митник Т.Г., Пархісенко Л.В.</i> Розроблення національної бази нормативних документів у сфері гідрометеорологічної діяльності: поточні напрацювання та найближчі завдання.....	233
<i>Орещенко А.В.</i> Профіль компетенцій і когнітивна платформа для студентів гідрометеорологічних спеціальностей.....	235
<i>Попова М.Г., Романовська О.В.</i> Мережа спостережень національної гідрометеорологічної служби на території Донецької області в умовах реформування екологічного законодавства України: сучасний стан та модернізація.....	238
<i>Решетченко С.І., Ткаченко Т.Г.</i> Гідрометеорологічна освіта і процеси реформування освіти.....	240

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЗМІНИ КЛІМАТУ НА СКЛАДОВІ ПРІСНОГО ВОДНОГО БАЛАНСУ ЛИМАНІВ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я

**Тучковенко Ю.С., д.геогр.н., проф., Хохлов В. М., д.геогр.н., проф.,
Лобода Н. С., д.геогр.н., проф.**

Одеський державний екологічний університет

Мета роботи полягала в отриманні кількісних оцінок впливу змін регіонального клімату, які відбулися та очікуються у найближчому майбутньому, на прісний водний баланс «закритих» морських лиманів (в західній класифікації “choked” лагун) північно-західного Причорномор'я, які на даний час не мають постійного зв'язку з морем і епізодично з'єднуються з ним штучно створеними відкритими каналами або іншими водопровідними гідротехнічними спорудами. Екосистеми таких лиманів є найбільш чутливими та вразливими до змін клімату. До їх числа віднесені Тилігульський, Дофіновський, Хаджибейський, Куяльницький, Будацький лимани, а також Тузловська група лиманів та водосховище Сасик, яке у майбутньому має бути ренатуралізоване шляхом відновлення зв'язку з морем.

До прибуткових складових прісного водного балансу «закритих» лиманів північно-західного Причорномор'я відносяться атмосферні опади, що випадають на водну поверхню лиманів, та приплив прісних вод від малих та середніх річок, які впадають у них, а до витратних – випаровування з водної поверхні лиманів. Якщо протягом року сума приходних складових менша за витратні, то формується дефіцит річного водного балансу, який для запобігання обміління та засоленню лиману, погіршенню якості його вод, забезпечення сталого функціонування екосистеми повинний бути компенсований надходженням води з інших зовнішніх джерел.

Оцінка кліматичних змін режимних метеорологічних характеристик в північно-західному Причорномор'ї, які визначають складові водного балансу лиманів, виконувалась для сучасного періоду 2000-2018 рр. (за даними спостережень на метеорологічних станціях [1]) та майбутнього 2021-2050 рр., порівняно з періодом 1961-1990 рр. (за даними Кліматичного кадастру України). Очікувані кліматичні умови у найближчому майбутньому (2021-2050 рр.) визначались за результатами проекту Euro-CORDEX для двох сценаріїв змін клімату RCP4.5 і RCP8.5. З ансамблю з 14 симуляцій за різними регіональними кліматичними моделями була обрана одна – CLMcom4, яка якнайкраще відповідає середнім за ансамблем значенням (регіональна модель CLMcom-CCLM4-8-17 у поєднанні з глобальною моделлю MPI-ESM-LR). За даними цієї

модельної симуляції були отримані оцінки очікуваних у найближчому майбутньому багаторічних середньомісячних сум атмосферних опадів та випаровування з водної поверхні лиманів (розраховані із використанням даних щодо температури та відносної вологості повітря).

На підставі аналізу змін режимних метеорологічних характеристик, які визначають складові прісного водного балансу закритих лиманів встановлено, що з початку XXI ст. відбувається: (1) поступове підвищення температури повітря – середня річна температура повітря в період 2000-2018 рр. на 11-14 % вища ніж в період 1961-1990 рр., а очікувана в період 2021-2050 рр. – вища на 26-28 %; (2) зменшення відносної вологості повітря в період 2021-2050 рр. на 11-18 %; (3) збільшення річного шару випаровування з водної поверхні водойм на 13-15 % в період 2000-2018 рр. уздовж північного узбережжя північно-західної частини Чорного моря і на 7-9 % – уздовж західного узбережжя; в період 2021-2050 рр. збільшення річного шару випаровування з водної поверхні лиманів тільки за рахунок підвищення температури повітря на 16-20 %, а у разі врахування очікуваного зменшення відносної вологості – на 33-56 %; (4) збільшення у середньому на 3% річної кількості опадів в період 2000-2018 рр. та зменшення їх на 5 % за сценаріями RCP4.5 і RCP8.5 в 2021-2050 рр. (на півдні – до 15%), на порівняно з періодом 1961-1990 рр.

Оцінку очікуваного припливу прісних вод від річок до закритих лиманів північно-західного Причорномор'я у природних та порушених водогосподарською діяльністю умовах виконано із використанням моделі «клімат–стік» [2] за метеорологічними даними сценаріїв RCP4.5 та RCP8.5. Встановлено, що, в середньому, об'єм припливу прісних вод до лиманів у природних умовах формування стоку в період 2021-2050 рр., порівняно з базовим періодом до 90-х років XX ст., зменшиться на 30% у кліматичних умовах траєкторії RCP4.5 та на 49% у кліматичних умовах траєкторії RCP8.5.

Отримані оцінки свідчать, що зміни кліматичних умов, які вже відбулись і очікуються в XXI ст. викликають збільшення дефіциту річного прісного водного балансу «закритих» лиманів північно-західного Причорномор'я, які для окремих лиманів можуть створювати загрозу їх зникнення (див. рисунок). Це потребує розробки нових стратегій їх водного та екологічного менеджменту. За вразливістю до змін клімату через виникнення значного річного дефіциту прісного водного балансу, у разі відсутності інших джерел надходження вод (наприклад, з моря), лимани ранжовані у такій послідовності: Куяльницький, Дофіновський, Будацький (за відсутності надходження вод з Дністровського лиману), Тузловська група, Сасик, Тилігульський, Хаджибейський (за відсутності антропогенного стоку).

Ефективне вирішення проблеми стабілізації гідроекологічного режиму «закритих» лиманів північно-західного Причорномор'я в умовах

збільшення дефіциту прісного водного балансу зумовленого зміною клімату полягає в забезпеченні постійного протягом року різноспрямованого водообміну з морем через штучні з'єднувальні канали з морфометричними характеристиками, за яких не буде відбуватись засолення лиманів у багаторічній перспективі [3].

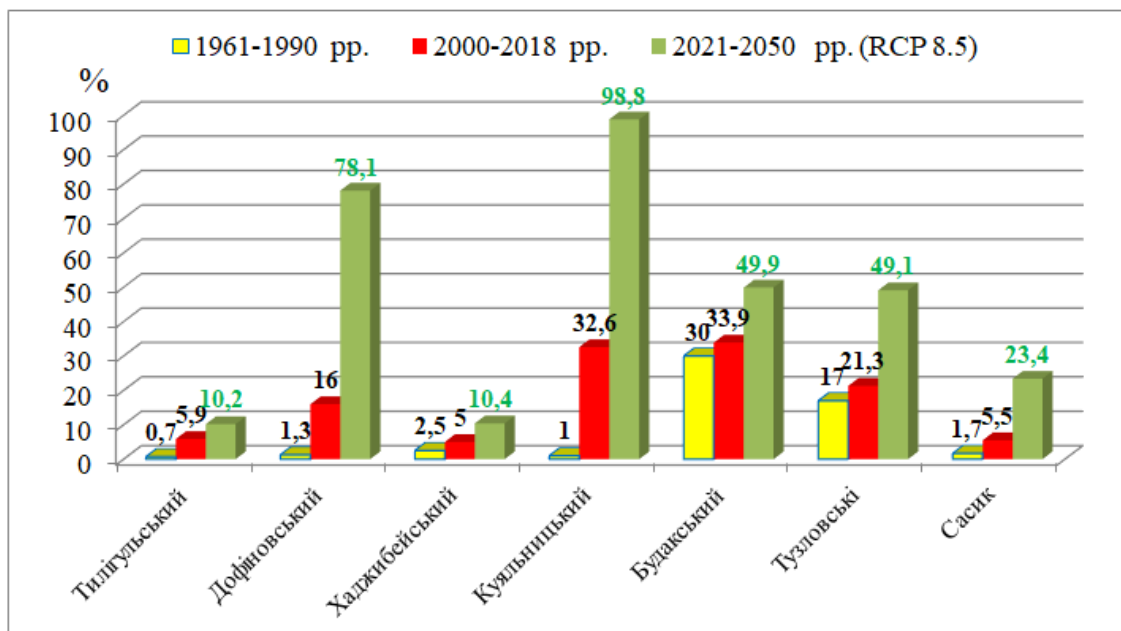


Рисунок 1. Відсоток річного дефіциту прісного водного балансу від середньорічного об'єму води в «закритих» лиманах північно-західного Причорномор'я

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Серга Е. М., Хохлов В. М., Недострелова Л. В. Сучасна динаміка показників основних кліматичних характеристик на станціях Північно-Західного Причорномор'я. Український гідрометеорологічний журнал. 2020. 26. С. 37-49. <https://doi.org/10.31481/uhmj.26.2020.03>
2. Лобода Н. С., Козлов М. О. Оцінка водних ресурсів річок України за середніми статистичними моделями траєкторій змін клімату RCP4.5 та RCP8.5 у період 2021-2050 роки. Український гідрометеорологічний журнал. 2020. 25. С. 93-104. <https://doi.org/10.31481/uhmj.25.2020.09>
3. Тучковенко Ю. С., Лобода Н. С. Влияние изменений климата на стратегию водного менеджмента лагун северо-западного Причерноморья. Тези доповідей Першого Всеукр. гідрометеорологічного з'їзду з міжнародною участю, 22-23 березня. Одеса: ТЕС, 2017. С. 312 – 313. <http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/1025/>

Наукове електронне видання

**ДРУГИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ
ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИЙ З'ЇЗД**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

7-9 жовтня 2021 Одеса, Україна

Видавець і виготовлювач

Одеський державний екологічний університет вул. Львівська, 15, м. Одеса, 65016

тел./факс: (0482) 32-67-35

E-mail: info@odeku.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 5242 від 08.11.2016